

Nejsme připraveni na kritický stav psychiky dětí a pedagogů

Vzdělávací systém České republiky dlouhodobě postrádá systémovou podporu duševního zdraví dětí, dospívajících, mladých dospělých a všech osob, kteří s nimi pracují, především pak pedagogů, kteří jsou každodenně v přímém kontaktu s ohroženými dětmi.

„Školám teď musíme zajistit podporu například systémovým zakotvením a financováním odborných podpůrných profesí nebo rozšířením multidisciplinárních týmů na podporu duševního zdraví dětí, jejichž fungování už se v některých krajích osvědčilo,“ uvedla předsedkyně ČOSIV Klára Šimáčková Laurenčíková.

„Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání od začátku roku proškolila bezmála tisícovku pedagogů a dalších profesionálů pracujících s dětmi v metodách podpory duševního zdraví žáků a řešení krizových situací. V tom je třeba pokračovat i na systémové úrovni a za spolupráce všech dotčených resortů,“ dodala.

V reakci na tragickou událost, která se odehrála ve čtvrtek 31. března na pražském Středním odborném učilišti Ohradní, považujeme za zásadní zohlednit následující fakta:

V situaci **dlouhodobého působení stresu**, závažných důsledků pandemie COVID-19 a souvisejících restrikcí (již více než dva roky žijeme v prostředí nejistoty, častých změn a omezení aktivit či přímo zdrojů) je vážně narušena psychika mnoha dětí, dospívajících i dospělých. Především u jedinců ze **znevýhodněného prostředí, ekonomicky nestabilních rodin**, u dětí **a rodin s vysokou zátěží traumatických zkušeností**, a v souběhu mnoha dalších faktorů,¹ je zvýšeno riziko **negativních dopadů na duševní i fyzické zdraví**². V důsledku pandemie je dále zvýšené riziko rodinných neshod (např. stres z častých změn i omezení socializace mimo rodinu), které při dlouhodobém působení **velmi negativně ovlivňují psychiku všech zejména dětí a dospívajících**. Aktuální **válečný konflikt na Ukrajině opět přináší nejistotu, obavy a strach**, čímž se jen umocňuje dlouhodobá psychická zátěž a **snižuje kapacita vhodně reagovat** v běžných i konfliktních situacích³.

Dlouhodobý stres, a především vysoké **nároky kladené** v důsledku souvisejících opatření, **narušují jejich psychickou pohodu**. Ta je **základním předpokladem pro de-eskalaci konfliktních situací i podporu ohrožených dětí**. Zároveň je dlouhodobě podhodnocována **příprava pedagogů na krizové situace** a rozvoj dovedností pro efektivní zklidnění jedince, aplikaci **trauma-respektujícího přístupu ve vzdělávání** i základů krizové intervence.

Je nezbytné urychleně reagovat a zahájit intenzivní společné úsilí k zajištění:

- Systémového zakotvení a financování odborných podpůrných profesí dostupných ve všech školách (speciální pedagogové, psychologové, sociální pedagogové / pracovníci)
- Mobilních multidisciplinárních Týmů duševního zdraví pro děti a adolescenty v každém ORP / kraji ČR.
- Vzdělávání pedagogů, a v intenzivnější míře školních poradenských pracovníků, v oblastech:
 - charakteristik a dopadů vývojového traumatu,
 - působení akutního i dlouhodobého stresu,
 - identifikace ohrožení dítěte,
 - způsobech de-eskalace rozrušeného jedince,

- základech krizové intervence,
- podpory duševního zdraví dětí a mladistvých,
- aktivní udržování vlastního wellbeingu a práce se zdroji.
- Supervize na základních a středních školách.
- Aktivní mezioborová spolupráce v rámci podpory ohrožených dětí, mladistvých a pedagogů.

Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání (ČOSIV) nabízí své odborné kapacity a spolupráci v systémové i lokální podpoře škol a pedagogů. V současné době budujeme systém vzdělávání pedagogických pracovníků, školíme pracovníky ČŠI, PČR, či justiční akademie v dopadech krize a traumatických zkušeností, rozvíjíme mezioborovou spolupráci na Mostecku v projektu Signály, pilotujeme systém tříúrovňové podpory chování a duševního zdraví na školách, překládáme metodiky, tvoříme infografiky a přinášíme nejnovější evidence-based přístupy do ČR.

Oceňujeme úsilí všech resortů spolupracovat na řešení a zdůrazňujeme, že výše popsaná situace a opatření přispívající k dlouhodobému řešení budou vyžadovat alokaci z ESF a Národního plánu obnovy.

Vyjadřujeme upřímnou a hlubokou soustrast všem přímo i nepřímo zasaženým.

Klára Šimáčková Laurencíková

Předsedkyně ČOSIV

Lenka Felcmanová

Místopředsedkyně ČOSIV

¹Di Pietro, G., Biagi, F., Costa, P., Karpiński Z., Mazza, J, The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and international datasets, EUR 30275 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg , 2020, ISBN 978-92-76-19937-3, doi:10.2760/126686, JRC121071

²Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., et al. (1998). Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study [Online]. *American Journal Of Preventive Medicine*, 14(4), 245-258. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8)

³KUBÍČKOVÁ, Anna a Lenka FELCMANOVÁ. Možnosti podpory duševního zdraví žáků: Opportunities for Pupils' Mental Health Support. *Pedagogická orientace*. Brno: Československá pedagogická společnost, 2021, 31(1), 70-96. ISSN 1211-4669.